

Het inzetten van een tolk gebarentaal zou een oplossing kunnen zijn

Enkele feiten:

- 1,5 miljoen mensen in Nederland hebben een gehoorbeperking.
- 45.000 mensen in Nederland zijn doof. Er is bij hen sprake van een gehoorverlies van meer dan 80 decibel. Dat wil zeggen dat het auditief oppikken van de gesproken taal, zonder het gebruik van hoortoestellen, bijna onmogelijk is.
- 3-5 % van de horende kinderen heeft een taalontwikkelingsstoornis. Bij dove kinderen is de verwachting dat het percentage iets hoger ligt.

Bronnen: Hoorwijzer, juni 2014; Knoors & Marschark, 2014.

examens in het gesproken of geschreven Nederlands is daarom voor dove personen minder gemakkelijk dan voor horenden.

Problemen met toetsen in de Nederlandse taal

Dove mensen moeten, net als ieder ander persoon, de mogelijkheid krijgen om examens af te leggen en certificaten te behalen die noodzakelijk zijn voor hun verdere ontwikkeling. Toetsen en examens worden vaak in de Nederlandse taal afgenomen, net als bij horende personen. Het is niet altijd duidelijk of er aanpassingen gemaakt mogen worden voor dove personen en of deze aanpassingen voldoende voor hen zijn. Zo worden multimedia-fragmenten bij digitale centrale examens voor doven ondertiteld, maar als de leesbaarheid van de leerling niet voldoende is, levert dat weer problemen op.

Het inzetten van een tolk gebarentaal zou een oplossing kunnen zijn. Een tolk gebarentaal vertaalt alles wat gezegd wordt in gebarentaal en vertaalt gebarentaal naar gesproken taal voor mensen die geen gebarentaal beheersen. Of het mogelijk is om een tolk in te zetten bij het doen van een examen is voor veel

dove mensen onduidelijk. Daarnaast is het inzetten van een gebarentolk niet een aanpassing die toereikend is voor alle dove personen. Het komt regelmatig voor dat een doof persoon de Nederlandse taal niet goed beheerst en ook niet genoeg kennis heeft van de Nederlandse Gebarentaal. Geen enkel taalsysteem is dan echt verworven waardoor het lastig is om de wereld om zich heen te begrijpen.

De te nemen stappen voor het maken van aanpassingen bij het examen zijn onduidelijk. Vaak moet ruim van te voren aangegeven worden dat de kandidaat een tolk wil gebruiken. Bij het centraal schriftelijk examen moeten eventuele aanpassingen bij het examen met de schoolleider besproken worden, waarop deze de aanpassing goed moet keuren.

De onduidelijkheid in het maken van aanpassingen wordt hieronder geïllustreerd met een drietal voorbeelden.

Voorbeeld 1. Examen voor een veiligheidscertificaat

Een dove man van 44 werkt als allround timmerman bij een bedrijf. Zijn baas wil dat hij een veiligheidscertificaat gaat halen. De man gaat naar een cursus en neemt een tolk gebarentaal mee, die alles wat tijdens de les besproken wordt vertaald naar gebarentaal. Het is lastig voor deze kandidaat dat hij geen aantekeningen kan maken, hij moet namelijk naar de tolk blijven kijken om geen informatie te missen. Tijdens het examen neemt hij ook een tolk mee. De tolk blijkt niet welkom te zijn op het examen. De man had toestemming aan moeten vragen om de tolk bij het examen te mogen gebruiken. Dit was onbekend bij hem.

Voorbeeld 2. Cursus sociale hygiëne

Een doof meisje moet voor haar opleiding het certificaat sociale hygiëne behalen. Ze heeft hulp nodig bij het leren en beheersen van de lesstof. De school kan niets voor haar doen. Er is geen expertise aanwezig om haar hierbij te helpen. Het meisje kan haar certificaat alleen behalen als ze het in haar eigen taal, de Nederlandse Gebarentaal, aangeboden krijgt en tevens hierin examen kan doen. Deze mogelijkheid bestaat nu niet.

Voorbeeld 3. Theorie-examen voor het rijbewijs

Een dove kandidaat mag op voor haar theorie-